

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

— A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG“ HIVATALOS KÖZLÖNYE —

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és oszöntörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és közszolgálati elöljárók egész évre 8 K, tanítók, közszolgálati és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon Egy példány 10 fillér.

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

DERÉKI ANTAL

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések szavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér sora 1 K. A nyílt-tér és hirdetések előre fizetendők.

M. kir. postatakarékpénztári oheque-száma 10,489. szám.

Ujra az erdőkről.

Írta: **Dr. Nagy György**
országgyűlési képviselő.

Örvend a lelkem annak a nagy arányú érdeklődésnek, melylyel az egész Székelyföldön Mezössy Béla földművelésügyi államtitkár látogatását várják. Ebben az érdeklődésben annak bizonyosságát látom, hogy az egész székelység átérzi a közbirtokossági erdők állami kezelés alól való kivételének gazdasági súlyát és jelentőségét.

A mi mozgalmunkkal szemben megindultak az érdekelt körök is. Első sorban az erdészek. Értesülesem szerint a kolozsvári erdőgazgatóság vezetői és egyes erdőgondnokok is részt vesznek az államtitkár kíséretében. Nem tartom ezt szerencsés gondolatnak. A földművelésügyi miniszter bármikor kikérheti véleményét az erdészeti közegeknek. Azok akkor referálnak. Az államtitkár utazásának csak az lehet célja, hogy a panaszolt sérelmet szemtől szembe lássa, hogy a panaszos közbirtokosságokat közvetlenül hallgassa meg. Ennél az aktusnál pedig nincs szükség erdészekre. Engem nem vezérel az erdészekkel szemben ellenszenv, én hiszem, hirdetem is, hogy hivatásuknak másutt megfelelnek, de állítom és bizonyítom, hogy a székelyföldi közbirtokossági erdőknek állami kezelése annyi zaklatással, oly sok költséggel annyi méltánytalansággal jár, hogy annak megszüntése áldás lesz a székelyekre.

A felelősség fogalmának valószínűsége kicsufolása az, hogy a közbirtokosság által fizetett erdőőr felelősséggel nem tartozik. Mint felesketett hivatalos személynék esküje a kihágások eljárásban döntő sullyal bír. Helytelen közigazgatási gyakorlat folytán ura a szabadságnak és elzárásnak. Töle függ az elítélés avagy a felmentés. S ez a nagyhatalmu és jó fizetésű erdőőr fittyet hányhat minden kárkövetelésnek. Nem tartozik felelősséggel. Töle lábra kelhet az egész erdő.

Az meg a tulajdon fogalmának paródiája, hogy a tulajdonos saját vagyonának élvezete miatt büntető uton felelősségre vonható. A mig a tulajdonos erdőjéből egy szál fát haza vihet, annyit kell kérelmezzen, mintha az erdőgondnokságtól

ajándékba, Isten fizesséért kapná a fát.

Beszélgem-e arról a panaszról, mely az erdei kihágások büntetése miatt támad? Összegezem-e az eddig befizetett büntetés pénzeket? Reámutassak-e annyi jogos elkeseredés forrására? Hivatkozom-e az erdő-törvény olyan sok káros eredményére?

Jogállamban nem szabad jogintézményeket a nép akarata ellen meghonosítani. Ne akarjanak minket, székelyeket mindig saját magunk ellen boldogítani. Elég szegény, hogy mindig akadnak, a kik a nép háta megett az ellenőrzés alól kibujva a nép érdeke ellen dolgoznak. Sok embernek fájna talán, ha a székelység megteremthetné gazdasági szebb jövőjét. Vannak, a kik nem értik és nem érzik, a székelység nemzeti misszióját s a maguk, kicsinyes önző céljaikért képesek feláldozni egy faj jogos érdekét.

Az államtitkár látogatásának hírüladásakor sokan kifejezést adtak előttem azon aggodalmunknak, hogy tiz nap nem lesz elég a Székelyföld bejárására, az erdőviszonyok megismerésére. Ezt az aggodalmat én teljes mértékben osztom. Azon lesznek, hogy az államtitkár meghosszabbítsa köztünk tartózkodása idejét. A jövőnek politikai eseményei bizonytalanná teszik a parlament működésének napjait. Nem tudhatjuk az általános választói jog reformja mekkora hullámverést idéz elő. Épen azért e nagy reform megalkotása előtt már tető alá kellene hozni az erdő-törvény revízióját. Ha jól, becsületesen, a székelység érdekeinek megfelelőleg csinálják meg a törvényjavaslatot, akkor gyorsan letárgyalhatjuk. Egy napot sem fog igénybe venni. A székelység pedig megérdemli, hogy az országgyűlés egy napot neki szenteljen. Ezer esztendőn át hiven teljesített köteletségünkért követelhetjük egy napnak munkáját.

Ha az államtitkár utazásának befejezése után rögtön megbízást ad az erdő-törvény revíziójának az elkészítésére, ezzel a munkával a miniszterium néhány hét alatt elkészülhet. Ha értekezletet tartanak, mi arra köteletségünknek tartjuk megjelenni. A parlament nyári szünete alatt is szívesen dolgozunk. Fajunkért dolgozni nem fáradság, hanem édes gyönyörűség. Ki-

nek teher a munka, az mondjon le a törvényhozói tisztségről. Képviselőnek, törvényhozónak a munkaszereketben hódító példával kell elől járnia. Dolgoznia addig, a mig birja s akkor átadni a helyét új erőnek, ki friss kedvvel, szeretettel, munkabírással végzi feladatát. A közéletnek herékre nincs szüksége. A magyar közélet kétszeresen erős, kitartó munkaerőket követel.

Nem törődöm azzal, hogy tetszik-e vagy nem egyeseknek, hogy nyersen, őszintén megmondom mindig az igazat. Igen is követelem, hogy többet dolgozzunk fajunk érdekében. Miniket nem pénzért választottak meg, hanem bizalomból, szeretetért s így nem járhatunk a féltenségnek, a közönynek azon az útján, melyen elődeink, a szabadelvű párti képviselők jártak. Hálával tartozunk a népeknek, hogy törvényhozói tisztséggel ruháztak fel. Hálánkat munkával kell leróni. Ez kötelességünk.

Kötelességünk, most közelebbről az államtitkárt utójában elkísérni. Vigyáznunk kell, hogy illetéktelen elemek ne zavargassák meg a tiszta látásban, a nyugodt ítéletben. Tegyük félre rövid időre magánügyeinket, vállvetett erővel, egymást megértve és egymást megbecsülve igyekezzünk a székelység ügyét diadalra vinni.

Én hiszem, hogy nem fogok csalódni képviselőtársaimban. Kiket annyi bizalommal, oly igaz ragaszkodással választott meg a nép, azok tudni fogják kötelességüket.

Nem szabad tágitanunk addig, mig a székely erdőt szabaddá nem tesszük.

A villamostelep átvétele.

A székelyudvarhelyi városi villamos áramfejlesztő telepnél végleges átvétele megtörtént. Egy hétig tartottak a különféle átvételi kiserletek és a terjedelmes berendezésnek mennyiségi és minőségi felülvizsgálata, melyek igazolják, hogy a szállító cég szerződéses kötelezettségeinek mindenben megfelelt, sőt a telep jóval kedvezőbb hatásokkal dolgozik, mint a hogyan az a szállítási szerződésben a város részéről kikötött.

A város a végleges átvétellel tulajdonába vette a villamos művet, kezelését azonban az üzembérletszerződés szerint ezután sem házilag, hanem a Ganz-féle villamossági r. t. által végezteti, mely vállalat az üze-

met kézbe vette, az azzal járó kockázatot viseli és a beruházási tőkét a város helyett az üzemi bevételekből törleszti.

A telep átvételével kapcsolatban nem lesz érdektelen a körülbelül egyharmadmillió korona tőkét képviselő villamos mű létesítésének körülményeit, valamint a mű műszaki berendezését a város közönségével — legalább általános vonásokban — megismertetni.

A telepre vonatkozó szállítási és üzembérleti szerződést még 1906-ban kötöttük a budapesti Ganz céggel, a miniszteri jóváhagyás azonban csak mult év tavaszán érkezett le, mire az építési munkák mult év június havában megkezdettek. Az építkezés serényen haladt előre, de minduntalan megzavartatott, hol vasuti szállítási mizériák, hol pedig munkás bojkottok és sztrájkok által. Közben tűz is pusztított a vállalat budapesti gyárában, mely a nehéz munkásviszonyok mellett nagynehezen beszerzett nyersanyagban is kárt tett.

A vállalat az adott viszonyok között úgy segített magán, ahogy éppen tudott. Az áru nagyrészt gyorsárúként szállítottá, a sztrájkoló vasesztergályosokat hónapokon keresztül műszaki tisztviselőivel pótolta, itteni munkásait pedig újabb és újabb kompromissumokkal serkentette munkára.

Ilyen körülmények között a mű természetesen nem készülhetett el a kikötött időre és a vállalat a szállítási határidőt 34 nappal lépte túl, úgy, hogy a rendes áramszolgáltatás 1908. május 1-e helyett csak június 4-én volt megkezdhető.

A telep azóta — mint látjuk — kifogástalanul működik, van olyan közvilágításunk, mint bármely más magyar városnak és a magánosok számára való áramszolgáltatás is kifogástalan.

A telep — leszámolás szerint — mintegy 10 százalékkal kerül többbe, mint a mennyire előirányoztatott; ez a többlet a városi szakértők igazolása szerint részben onnan ered, hogy az eredeti tervezettel szemben mintegy negyedfél kilométerrel hosszabb utvonalon kellett vezetéseket szerelni; az izzólámpák számát tízzel, az if-lámpákét négygyel szaporították, a gépház alapozásait a helybeli gyenge minőségű téglá helyett a sokkal jobb, de drágább betonból készítették, másrészt a vörösréz árfolyam különbözőzete is jelentékeny többletet okozott.

A beruházási többlet azonban nem ró a városra semmiféle anyagi terhet, miután az egész beruházási összegnek törlesztését az üzembérlet viseli.

A telep egyáramu háromvezeté-

kes akkumulátoros rendszer szerint épült.

Az üzemi feszültség 2×250 volt a lámpafeszültség pedig 2×220 volt.

Az áramtermelő dinamók teljesítménye egyenként 70 kiló volt és mindkét dinamó a vele közvetlenül kapcsolott 100 lóerő teljesítő képességű gázmotoroktól nyeri hajtását. A gázmotorok üzeméhez szükséges generátort faszénből állítják elő olyan mennyiségben, a minőre a gépnek — terheléséhez képest — éppen szükség van.

A villamostelep állandó faszénfogyasztó lévén, nagyon alkalmas arra, hogy a környék faszéntermelését és így a feldolgozásra egyébként nem alkalmas s a kellő értékesítését előmozdítsa, illetve biztosítsa.

A gépek által termelt elektromos energiát tápvezetékeken a város megfelelő pontjain elhelyezett tápállomásokhoz vezetik, ahol azután megfelelően meretezett elosztó vezetékekben elosztva, a közvilágító lámpákhoz, illetve magánfogyasztókhoz juttatják.

A gépek által termelt energiát a telepen elhelyezett akkumulátor telepebe töltik, illetve raktározzák, hogy azután a késő éjjeli órákban és nappal, mikor kicsiny a fogyasztás és ezért a gépeket járni nem érdemes, ismét rendelkezésre álljon. Ez az akkumulátor telep szolgál egyszersmind a gépfeszültség ingadozásának egyensúlyozására.

A közvilágítás jelenleg 560 drb, egyenként 16 gyertyafényű szénszálas izzólámpából és 8 drb ivlámpából áll.

A berendezett magánlámpák száma mintegy 3000 és kb. ennek másfélszeresére emelhető, a gépház bővítésének szükségessége nélkül.

A város szakértőinek és a villamos bizottságnak részvételével megtartott terhelési kísérletek egyébként a következő eredményeket születték:

Az I. számú gépgarnitúra teljes terhelés mellett 6 órán át volt egyhuzamban üzemben és termelt összesen 411 kilomattort, illetve 0.9 dimanóhatásfok mellett 620 effektív lóerő órát.

Ezen idő alatt összesen 241 kg. 2300 kalóriás faszenet fogyasztott. A lóerő óránként tüzelőanyag fogyasztás tehát 0.39 kg.-ot tett ki, míg a válalat szerződésében 0.44 kg.-ot garantált s azt is nagyobb tüzelő értékű (2500 koronás) faszén alkalmazása mellett. Eme gép hatásfoka tehát lényegesen előnyösebb, mint a milyennek szerződés szerint lennie kellett volna.

A II. sz. gép, mely teljesen azonos az I. számuval három órán át volt terhelve és 2084 effektív lóerő óra termelése mellett lóerőnként és óránként szintén csak 0.39 kg. faszenet fogyasztott.

Az akkumulátortelep kisütési próbája 3 órán át tartott a megengedhető maximális kisütő áramerősség mellett és a kikapott ampérórák száma 329 volt 324 garantált ampér óra helyett.

Az egyes akkumulátor elemek feszültsége kisütés után 1.8 voltot mutatott, tehát az akkumulátor telep teljesítő képessége is meghaladja az előírtat.

Tekintettel arra, hogy manapság — az éles üzleti verseny mellett — a gépszerkesztők nagyon takarékoskodni kénytelenek, minél fogva a gé-

pek a garantált teljesítménynél többet alig bírnak, a villamos telepre szállított és felszerelt gépi berendezés nagyon szolidnak mondható, miért is elismerés illeti egy a szállító céget, mint annak Székelyudvarhelyen működő építészeti vállalatát.

A végrehajtási novella.

Dr Nagy György beszéde a képviselőház a hó 2-iki ülésén.

T. ház! Örömmel üdvözölöm a törvényjavaslatnak azt az intézkedését, amely a törvénytelen gyermek javára megállapított tartás behajtása tekintetében ugyanazokat a kedvezményeket biztosítja a törvénytelen gyermeknek, mint a törvényesnek. Ebben mégis azt látom, hogy egyes emberekben a szociális érzék kezd felébredni. Ezt az intézkedést tehát mint szociális érzékről tanuskodót, örömmel üdvözölöm.

Itt hívom fel az igazságügyminiszter figyelmét, hogy a mentesség nálunk a tartásdíjra nem terjed ki. Megeshetik, hogy akár egy törvénytelen gyermek kap természetesen apjától tartásösszeget, akár az elvált feleség a férjétől és bár mindkettőnek a tartásösszeg képezi az életfentartásra szükséges alapot, ezt az összeget, mégis a törvény értelmében az utolsó fillérig el lehet tőlük venni, tehát itt is egy minimumot kell megállapítani. Számszerűleg nem határozom meg, rábízom az igazságügyminiszter urra, de talán lehetne arra a minimális összegre szorítkozni, amely a nyugdíjasoknak és özvegyeknek biztosítja van: 1200 koronára, mert valamilyen összegre mégis csak meg kell a mentéget állapítani.

Tisztelettel kérem tehát az igazságügyminiszter urat, hogy minden modern törvényhozás mintájára méltóztassék felvenni egy olyan intézkedést, hogy a törvényesen megítélt tartási összegek 1200 koronáig a végrehajtás alól mentesnek.

Meg kell még emlékezni az ingók árveréséről, a melyeknél szintén azt kívánám, hogy egy minimális érték állapíttassék meg. Mert az ingók árveréséből befolyt pénzből a hitelező legtöbbször semmit sem kap: az árverés kérés, fogantatás, iratok kiadása iránti kérvények stb. felemésztik az ingó árverésen befolyt vételárát. Hiszen dacára annak, hogy a mint Bakonyi Samu képviselő ur említette közel 400.000 ingó végrehajtás volt 1906-ban az elárverezett ingók 19.932 K. vételárért adtak el, míg az elárverezett ingatlanok vételára 47.110.000 korona volt; tehát abból a sok százezer ingó végrehajtásból csak 19.932 korona folyt be. Mi ennek a magyarázata? Az, hogy nagyobb városokban az árverési hiénák jelennek meg, a kik nagyon ügyelnek arra, hogy közös érdekük jól megvédessék, hogy a portékákat olcsón potomárért, megvehessék, az adósnak elviszik a portékáját a nélkül, hogy követelése törlesztetnék. Ennek megállítására céljából szükséges volna az árverési csarnokok felállítására.

Egy másik kérésem volna a miniszter urhoz a mely a végrehajtási kérvény eltörlésére vonatkozik. A magyar jogszegelyben nagy szakértelemmel, nagy tudással tárgyal-

ták a végrehajtási novellát. Az előadó ur is rámutatott beszéde keretében a végrehajtási kérvény eltörlésére. Azonban mindenütt azt az elfogadhatatlan érvet hallottam, hogy sok bajjal jár, sok rendelkezést kellene módosítani. A mikor szegény emberek megmentéséről van szó, nem szabad ettől félni, hogy sokat kell dolgozni; dolgozzunk, ha kell éjjel-nappal, hogy olyan törvényeket hozhassunk, amelyek a milliókat kielégítik. Csak annak sok a munka, a ki a kevéstől is visszariad. Én áttanulmányoztam a végrehajtási törvényt; annak 7. 8. és 135 §§-ain kellene érdemleges és körülbelül négy más szakaszon jóformán stiláris módosítást tenni. A végrehajtási kérvény jóformán teljesen ismeretlen már modern államokban, a bíró meghozza az ítéletet, a 8—15 nap elteltével megjelenik a jogsított fél a bíróság előtt, ott rávezetetik, hogy az ítélet végrehajtható ez az ország bármelyik végrehajtójánál jelentkeznek, a ki fogantatási köteles a végrehajtást. Megszünnék ezáltal a sok folytatólagos végrehajtási költség, de megszünnék az az áldatlan költség is, amely a visszatérített iratok kiadása címén csinálnak. Egészen tervszerűen csinálják sokan, hogy megvárják a 3 hónapot és a mikor letelt a három hónap, rendszerint kapnak a késésért egy pár koronát, a mi három hónap múlva megismétlődik és így jóformán időszakonként megismétlődő tartásdíjat kovácsolnak abból.

De méltóztassék csak megnézni, ott van a váltóeljárás is. A sommás végzésben kimondhatná a bíróság, hogy a menyiben három nap alatt nem tesz eleget az illető fizetési kötelezettségének, a végrehajtást elrendelik és három nap múlva csak rávezetik, hogy az a sommás végzés végrehajtandó. Ezzel az adósnak egy se reg költségtől kímélhetik meg.

De itt van azután a biztosítási végrehajtás is, a hol szintén akként kellene rendelkezni, hogy a biztosítási végrehajtás fogantatásához külön feltételek megállapítása nélkül, illetve külön biztosítási végrehajtási kérvény nélkül is. Ilyen üdvös rendelkezések hiányában történik meg, hogy egymásra jönnek a végrehajtások; hiába van jóakarát és jóindulat az adóssal szemben, és nem tud szabadulni a folytonos és horribilisan növekedő perköltségektől, hurokként megfogják őt a költségek és egész életére az élet bénájává, keresetképtelenné teszik úgy, hogy a legjobb akarat mellett sem tud többé fizetési kötelezettségének eleget tenni.

Ezek lennének a megjegyzéseim az ingó árverésekre.

(Folyt. köv.)

Gazdakörök rovata.

Kérelem a gazdakörök t. elnökeihez.

Az itteni gazdálkodás elmaradt, ósdi voltának főoka az, hogy a székely kisgazda még mindig „öregapja” nyomdokait követi és az okos, modern szellemű gazdálkodástól, mint minden ujtástól húzódik. A régi gazdálkodási szellemben felnőtt, mondjuk „konservatív” mai gazdával, mint a példák mutatják, sokra nem megyünk. A jövő a mai iskolából kikerülő fiataloké, kik már a

kenyérféreggel foglalkozó paptól, tanítótól beléjük csöpögtetett friss szellemmel, munkakedvvel, több tisztességtudással, egyszóval több gazdasági érzékkel lépnek ki az életbe.

Az élet azonban csak úgy élet, ha visszaesés, tespedés nem rontja meg a friss levegőt. A fiatal gazda e vármegyének sajnálatos viszonyai folytán, mivel uri birtokos oly kevés van nálunk, tehát a kisgazdának nincs módjában udvari birtok másutt oly hasznos példaadását látni, szűk látókörrel marad meg faluja határában. Így azután a régi gazdasági bajok maradnak meg továbbra is u. m. a tagosatlanság, az őszi szántás hiánya, rossz trágyakezelés, okatlan trágyázási módok, mesterséges takarmányok nem termelése, állatok téli rossz tartása, szecsakavágók nem használata, soros vetés és fogatos kapálás nem alkalmazása, tejszövetkezetek lefolyó tej fel nem használása, lassu, piszmogó kézi és tenyeres munka, sok, de értéktelen állat tartása, kevés, de értékes helyett stb. Sok, sok aprólékos dolog, melynek kihatása mind a földbirtok végtelen csekély jövedelmét jelenti.

Németországban és Dániában egyes vidékeken a kisgazdák gazdálkodási viszonyait a kormány földmives iskolák föllátása által rövid idő alatt átgurta és a gazdasági szakértelem fejlesztése által a kisgazdák szellemét is megváltoztatta. Nálunk azonban ebben is visszás a helyzet. Külföldön a kisgazda beadja azon fiát, kit birtokában gazdának akar meghagyni, kitaníttatja és utána hazahozza, hogy azután mint képzett kisgazda fogja meg az eke szarvát saját kisgazdaságában.

Nálunk a földmives iskolát végzett ifju székely, leveti a harisnyát, amit apja tisztességgel hordoz, pantallót huz (sőt lakk cipőt is) és állás után néz, esetleg elmegy „pénzügyörnek” vagy innoknak. Már sok székely fiut taníttatunk ki államköltségen, de közülök igen kevéssel értük el azon célt, hogy falujába visszamenjen és kisgazdának megmaradva legyen a többinek odahaza utmutatója, példaadója és az okosabb falusi gazdálkodás uttörője.

Jelen sorokkal felkérni óhajtom a gazdakörök tisztelt vezetőit arra, hogy a józanul, okosan gazdálkodó falusi kisgazdákat bírják reá arra, hogy 17 éves, jó lelkületű, szorgalmas fiukat adják be valamely földmives iskolába, azon céllal, hogy az évi tanulás után falujukba visszatérjenek és odahaza gazdálkodjanak tovább és irányítsák a gyakorlatban azt, a mit az iskolában tanultak. Ha majd minden faluban lesz néhány ily képzett kisgazda, üresek lesznek a korcsmák, de teltebbek a szuszékok és hambárok.

Az iskolák pályázati feltételei a miniszteri kirendeltség udvarhelyi irodájában megtudhatók, sőt utiköltségül is kapnak az iskolába fölvetett fiuk néhány koronát és ingyenes állami helyekre lesznek besegítve.

— Erdélyrészi vásárok. Vasárnap, július hó 26-án Bánffyújnyad, Gyulafehérvár, Parajd, Sajóudvarhely; 28-án Buza; augusztus 1-én Alparét, Egerhát, Felsőbajom, Miklósvár, Nyárádszereda, Oláhláposbánya, Oláh-szentgyörgy; 3-án Déva, Mezóméhes, Vajdarecse; 5-én Magyarós.

Ujdonságok. Képes levelezőlapokból a legszebb választék Betegh Pál könyv-, papír-, iró-, Képzőművészek kézimunkás művészeti levelezőlapokban.

bölc
Furc
Sok
Hogy
Bör
A m
Sebe
Váro
Kész
Ebb
Mert
A r
Azt
A k
Vidá
Teng
Enay
Óvja
vála
fél l
term
gyül
tarta
kater
tart.
kinte
sága
sabb
mive
is el
24-ii
ujab
vissz
láno
muno
sége
közti
előtt
váro
keze
inas
elhe
ezis
a m
épp
egy
elme
az
közli
sere
pedi
társ
nek
tenn
hogy
lese
kálá
elfo
min
az
veti
bizo
ipar
A j
rai
Árp
mar
a k
feli
fog
nag
fate
gye
me
sze

KÜLÖNFÉLEK.

— **Rp. Keserü labdacok a Bömbölde** részére.

Sign: Hetenként egy adag.

Furcsa most az időjárás,
Sok az eső, bő az áldás,
Hogyha így tart nyakig uszunk,
Bor helyett vízbe fulladunk.

A miniszter ur is ránk írt
Sebeinkre ő ad gyógyírt,
Városunkban, a mi nincs még,
Készül majd a vízvezeték.

Ebből baj lesz attól félünk,
Mert míg bor volt, azzal éltünk;
A rozsz kútvizet nem ittuk
Azt a szegény népnek hagytuk.

A korcsmáros elkomorul
Vidám arca bura fordul:
Tenger eső, vízvezeték,
Ennyi neki éppen elég;
Óvja meg ettől a nagy ég!...

Dr Veritás.

— **A helybeli Székely Társaság választmánya** ma (vasárnap) d. e. fél 10 órakor a vármegyeház kistermében az augusztusi székely nagygyűlés előkészületeinek és az akkor tartandó kiállítás rendezésének munkatervei megbeszélése céljából ülést tart. Az ülés fontosságára való tekintettel felkérjük városunk polgárságát, hogy ez ülésen minél számszerűbben résztvevni sziveskedjenek mivel az egyes rendező-bizottságok is ekkor alakulnak meg.

— **Az inaselhelyező bizottság** e hó 24-ikére hirdetett ülésén ismét egy újabb szomorú képe tükröződött vissza a munkaviszonyokban általánosan mutatkozó zavaroknak, a munkaadók részéről nyilvánuló szűkséglet és a munkára való kínálkozás közti aránytalanságnak. A bizottság előtt tanonckereső mester — csak városunkból — mintegy 15 jelentkezett. A legtöbbnek legalább 2 inasra van szüksége. Ezzel szemben elhelyezést csupán egy fiú keresett — ez is a lakatosághoz ragaszkodván — a mely iparág a mesterek között éppen képviselve nem volt, ez az egy kilátásba kerülő szegődötetés is elmaradt. Ezek a sanyaru állapotok az ülést megelőző megbeszélések közben a mesterek részéről az elkeseredés hangjait is megszólaltatták pedig ezekért a hibákért, melyek társadalmunk ferdeségében gyökereznek senkitsem lehet felelőssé tenni. A bizottság pedig elhatározta hogy tevékenységét ezután még szélesebb körökre terjeszti ki, közremunkálás végett megkeresi az árvaszéket, elfogad jelentéseket, úgy mesterek, mint inasok részéről évközben is s az így elérhető szegődötéseket közvetíti. Együttal elhatározták, hogy a bizottságot az ott még nem képviselt iparszakok bevonásával is kibővítik. A jelenlevő László Gyula iparkamaraai titkár, Solymossy Endre és Paál Árpád hozzászólásai után az iparkamara részéről kilátásba helyezte, hogy a kereskedelemügyi miniszterhez is feliratot intézzenek, a melyben kéri fogják tiltsa meg, hogy az állami nagy üzemű vállalatoknál és nagy fatermeknél a 15—16 éves aluli gyermekeket az erejüket tulságosan megfeszítő munkára felvehessék. Egyszerint hason oda a közoktatás-

ügyi miniszter utján, hogy az ipari foglalkozásokat a gyermekekkel már kiskorukba olvasmányok és tanítás utján mindenképpen megkedveltessek. Egyszerint az iparos pályára törekvő ifjak a lehetőséghez képest anyagi támogatásban is részesíttessenek. Ezután a távollevő főispán helyett elnöklő Dr Sebessy János alispán az ülést bezárta.

— **Áthelyezés.** A fővárosi lapok hamis közlése után nálunk is becsúszott a hiba, hogy Nagy Gusztáv, realiskolai tanárt Nagyváradra helyezték át. A hivatalos lap nyomán most ezt odaigazítjuk, hogy Nosz Gusztáv tanárt helyezték át a nagyváradai állami főrealiskolához, kinek elvesztését nemcsak mi, de az itteni társadalmi körök is őszintén sajnálják.

— **Kinevezés.** A közoktatásügyi miniszter Hartmann János nagyváradai állami főrealiskolai helyettes tanárt, a székelyudvarhelyi állami főrealiskolához rendes tanárrá és Takács Idát, a helybeli állami polgári leányiskola rendes tanítónőjét, ugyanebben a minőségben az ipolysági államilag segélyezett községi polgári iskolához nevezte ki.

— **Áthelyezés és bucsuestély.** Gabrovitz Kornél áll. ipariskolai tanárt a kereskedelmi miniszter öngyméltósága buzgó működésének elismerése mellett, a szolgálat érdekében az iglói áll. ipari szakiskolához helyezte át. A távozó szeretett kartárs tiszteletére távozása alkalmából f. hó 23-án a Koronkay féle kerthelyiségben bucsuestélyt rendeztek. A jó barátoknak, a kötelességet hűen teljesítő, kitünő tanár távozása fájó emléket hagy hátra mindazok lelkében, kik szerették és becsülték. Kísérje az ég áldása utjában és új állásában.

— **A helybeli fogyasztási és értékesítő szövetkezet** folyó évi augusztus 2-án délelőtt 11 órakor a vármegyeház kistermében rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya: A szövetkezet további fentartása vagy feloszlása feletti határozat, ehhez képest új igazgatóság, illetve felszámoló bizottság választása; esetleges indítványok.

— **Cirkusz.** A tegnap városunba érkezett cirkusz társaság, olyan tagokkal és művészi vonzerőkkel bír, melyek Erdély nagyobb városaiban általános feltűnést keltek bámulatos mutatványaikkal, a melyenket a mi közönségünknek még alig nyílt alkalma láthatni. A nézőtér kényelmes és elegáns, saját zenekara és világítása van és megérdemli, hogy a kellő pártfogásban részesüljön.

— **Halálozás.** Tarcsafalvy Albert jeles székely poetánkat, lapunk egyik hű munkatársát súlyos vesztéséig érte; édes anyja Tarcsafalvi Zsigmondné, született Szeles Sára életének 73-ik évében e hó 20-án délelőtt Székelyszentmihályon jobblétre szenderült. Temetésén, mely szerdán délután 2 órakor ment végbe tíz élő gyermeke, számos unokái és nagyszámú közönség vett részt. A megboldogultban Horváth Albertné is édes anyját gyászolja. Őszinte részvétellel osztozunk munkatársunk bánatában, a ki rajongó szeretettel csüggött édes anyján.

— **Városunk vízvezetése.** Ez a lakosság közegészségügyére nézve nagyon fontoságú kérdés szerda óta újabb

és — mint örömmel konstatáljuk — kedvezőbb fordulathoz jutott. E napon érkezett a belügyminiszterium leirata a megyéhez, válaszképpen a többször felterjesztett kérelemre; a leirat szerint a belügyminiszterium kedvező ajánlattal tette az ügyet a földmivelésügyi miniszteriumhoz és kijelenti azt is határozottan, hogyha a város komolyan és minél előbb munkálatba akarja venni a vízvezetékét, úgy a belügyminiszter is hajlandó azt támogatni. A földmivelésügyi miniszter pedig — mint értesülünk, — magánaton hasonló kedvező pártfogást ígért. Tudjuk, hogy ezt a nagyobb szabású műveletet máról-holnapra nem lehet elintézni és éppen ezért most csak arra kívánjuk felhívni városi tanácsunk figyelmét, hogy ragadja meg a kedvező alkalmat, melyet a miniszterek jóakarata nyújt és lánson hozzá az előmunkálatokhoz, nehogy a mi késedelmünk miatt az ügy ismét zátonyra jusson.

— **A kereskedők és kereskedelmi ifjak** „Othón” helyiségét e 23-tól Bathány-tér 5. számú ház emeleti részébe helyezték át.

— **Államsegélyek.** A m. kir. földmivelésügyi miniszter, a Siklód község belsősegeit veszélyeztető nagy patak szabályozása céljaira 17000 korona államsegélyt adományozott, azért, mert a község lakossága a már létesített vízmosás megkötési munkálatoknál az anyagok odahordása és a közmunka terén rendkívüli buzgalmat fejtett ki.

Ugyanazon miniszter a homoród-szentmártoni ivóvízvezeték céljaira 10600 korona államsegélyt engedélyezett azon feltétellel, hogy a község lakossága megfelelő mérvben járuljon hozzá az építéshez szükséges anyagokkal és közmunkával.

— **Utépítések.** A felsőboldogfalva — felsőrákosi, valamint a sárd—zsádkod—szentdemeteri törvényhatósági közsutakon az ut és hidépítési munkálatok nagy erővel folynak és remélhető, hogy az új utak jelen év őszén a közforgalomnak átadhatók lesznek.

A Homoródfürdőtől Abásfalva felé vezető vicinális ut kiépítése tárgyában, a vármegye alispánja az érdekelt községek előljáróságait jövő hó elejére értekezletre hívta össze, a melyen az építkezés folytatásának módosatai lesznek megbeszélendők.

— **Gyilkosság.** Donya István, nagygalambfalvi lakos e hó 21-én este 9 és 10 óra között, a Héjjasfalva és Fehéregyháza közötti uton Segesvárra igyekezett testvére meglátogatására, hol egy ismeretlen cigány megtámadta, aki rávetette magát és késsel úgy hasba szurta, hogy azonnal meghalt. A gyilkosság hírére a héjjasfalvi őrsről Rontler József őrsvezető és Mihály Tamás csendőr, a segesvári őrsről pedig Horváth Pál járásörmester vezetése alatt Tóth Kálmán és Sipos Zoltán csendőrök a gyilkos kézrekerítése végett a nyomozást megindították és sikerült nekik Lakatos János 22 esztendőes fehéregyházi cigány személyében a gyilkost elfogni, a ki véres tettének elkövetése után megszökött és Székelykeresztúron találtatott meg. A vakmerő suhanc egész hideg vérral vallotta, ismerte be tettét, hogy áldozatától egy fekete bőrtárcával 64 ko-

ronát rabolt el, sőt a nála levő véres kést is előadta. Letartóztatása után az erzsébetvárosi kir. törvényszékhez kísérték át.

— **A vidéki pénzüintézetek** körében nagyfokú mozgalom indult meg, a fővárosban legközelebb létrejött bankkattell ellen. Ebből kifolyólag az esztergomi pénzüintézetek felhívással fordulnak a Magyarországi Pénzüintézetek Országos Szövetségéhez azon célból, hogy a Szövetség a vidéki pénzüintézetek nagy mértékben veszélyeztetett érdekeinek hathatós megtámasztása céljából a Vidéki Pénzüintézetek Országos Kongresszusát Budapestre egybehívja.

— **A vonat elébe vetette magát.** Grün Mórlic rugonfalvi lakos kereskedő 13 éves szolgálója, bordosi lány folyó hó 24-én délután 4 órakor a Fehérvikó-patak közelében a tengeri közt várta a vonatot. A vonat érkeztekor öngyilkossági szándékából a vonat elé vetette magát. A mozdony eleje azonban a pályatestről lelökte, karjait és oldalát összezúzta. A vonatot azonnal megállították, az összezúzott kis lányt egy II. oszt. kocsihoz elhelyezték és a segesvári közokrházba szállították.

— **Véres összeütközés.** Kolozsvárt a héten egy rendőri őrzarat, mely Péterfi Ádám és Varga István rendőrökből állott, a külmagyar utcai külvárosban egy csoport parasztlelegény, amelyet az őrzarat csendre szólított, revolverlövésekkel támadott meg. Péterfi azonnal meghalt, Varga súlyosan megsebesült. A tettesek elfutottak. A hatóság az éjjeli merénylet ügyében a csendőrség közbejöttével erőlyesen folytatja a vizsgálatot. Eddig 30 letartóztatás történt és még több várható. A kórházban késő éjjel kihallgatták Varga István súlyosan megsebesült rendőrt, kinek valómása szerint a külmagyar-utcai külváros végén 20—25 parasztlelegény kődobásokkal és revolverlövésekkel támadt rájuk. Menekülés közben társát lelőtték, majd pedig őt vették üldözőbe és kiállításukra egy parasztlelegény, aki az uton egy kapu alatt leselkedett revolverrel többször rálőtt. Varga súlyos sebével egy malomba vánszorgott és onnan telefonozott a rendőrséghez. A vizsgálatot Neviczky dr rendőrfogalmazó és Fries Béla dr ügyész vezeti. Városszerte óriási részvét nyilatkozik meg a kötelességteljesítő rendőrök iránt. Általánosan elterjedt az a nézet, hogy a rendőrség mostani csekély száma és hiányos felszerelésével a közbiztonságot képtelen megvédelmezni.

Kiadja: Betegh Pál könyv- és újság kiadó intézete.

Uj magyar lemezek! Legújabb Scala felvételek!

Grammofon hanglemezek kicserélése!

Bármely gyártmányu kemény gummi lemezt, a „Columbia” kivételével teljes eladási értékben visszavesz — három uj „Scala” lemez átvétele és fizetése mellett:

BETEGH PÁL

könyv- és zeneműkereskedése
:: Székelyudvarhely ::

Két oldalas kis lemez 3 K 50 f,
Nagy lemez . . . . 6 K — f
A „Scala” lemezek a legjobbak.

Eladó!

Egy egész jó állapotban levő forgatható tekeasztal (billiard.) Továbbá 6 darab 30-as égő függő lámpa, szintén jó karban. Értekezhetni Sterba Ödön dohánytözsdejében.

Pályázati hirdetmény.

A helybeli helyőrség részére 1908. évi szeptember hó 1-től 1909. évi augusztus hó 31-ig körülbelül következő mennyiségű ellátási cikkek szükségeltetnek:

1. 100 (egyszáz) mm. széna.
2. 60 (hatvan) mm. aljszalma.
3. 160 (egyszázhatvan) mm. zsup szalma.
4. 100 m³ tűzifa.

A széna és a szalma idei vagy előbbi termés lehet, utóbbinál továbbá meg kell jelölni milyen cséplés útján nyeretett.

Az ez iránti pályázatok *folyó hó 30-ig* a helybeli 382 zászlóalj iró-dájában nyújtandók be.

Az árak helyben értendők, vagyis semminemű szállítási vagy más kiadás számításba nem jöhet.

A 382 gyalog zászlóalj élelmezési bizottsága.

Minden kényelmet magában foglal és azért számos elismeréssel halmozzák el férfiak, nők és gyermekek részéről

Mercz Károly
cipésmester
legújabb rendszerű

A fennebbi ábra szerint pontos mértékűvel, esetleg jól találó viselt cipő után vidéki megbízásokat is gyorsan és pontosan teljesít.

Az összes rendeléseket személyesen intézi és készítményeiért teljes felelősséget vállal.

Eladó házak. Székelyudvarhelyt a postaudvaron és a csereutcában két épületes beltelek, melyeknek évi házbér-jövedelme 1740 korona, szabad kézből eladó. Telken betáblázott terü van és így mindössze 8-10,000 korona készpénzre van szükség. Bővebb felvilágosítás e lap kiadóhivatalában nyerhető.

BOR.

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

BÉLYEGZŐK

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban szállítatnak **Betegh Pál** könyv-, papír-író-, rajz- és zenemű kereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Ropogós cseresznyét.

élvezésre és befőzésre: Püszmót (egrest) nagy szeműket postakosaránként 2 K 40 f; üvegszemű nagy meggyet befőzésre és rétesbe 3 K; kajszin barack retek szép példányok június 15-től szállítva, befőzésre és lekvárnak való 2 K 40 f; — Főzelékek vegyesen, u. m.: ugorka, tök, fejes- és keltka; osztá, cukorborsó, vajhab, kalaráb, zöldpaprika. Carliolt postakosaránként 2 K 80 fillér. Ismét-eladónak külön árajánlat.

Gyümölcskivitel 155. Csongrád.

Sz. 3654-908. tkv.

Árverési hirdetmény kivonat.

A székelykereszturi kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy ifj. Palkó Gábor nagysolymosi lakos végrehajthatónak Palkó Gábor nagysolymosi lakos végrehajtást szenvedő elleni 8650 korona tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, a székelykereszturi kir. járásbíróóság területén levő a nagysolymosi 156 sz. tjkönyvben A × 1 rdsz. 5053 h. a. 335 öl erdőre 2 K.

A nagysolymosi 819 sz. tjkönyvben	
A × 1 rdszám	1600-1 h. a. 472 öl területű szántóra 20 K
2	3273-2 859 20
3	3613 184 2
4	4214 400 erdőre 4
5	4302 92 legelőre 2
6	5285 690 6
7	5347-1 495 erdőre 4
8	5481-2 350 4
9	6224-1 155 szántóra 4
10	6601-2 132 szőlőre 20
12	6927-2 563 szántóra 6
13	6989-1 560 legelőre 2
14	408 84 faház 332
15	410 106 kert
	407 85 faház 12
	409 107 kert

a nagysolymosi 1059 sz. tjkönyvben	
A × 1 rdszám	3675-4 2 h. sz 1 h. 379 öl erdőre 16 K
2	4681-4 2 1114 34
3	4773-12 1 16
4	4773-15 1275 8
5	5856-12 1 1300 36
6	5856-28 1 1300 36
7	5856-32 695 18
8	5858-3 1 1258 32

egyenként és összesen 636 koronára ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1908. évi szeptember hó 17. napján délelőtt 9 órakor Nagysolymos községben [megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát vagy készpénzben vagy az 1881. LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvakképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-c. 170. §. értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsszolgáltatni.

Kelt Székelykeresztur, 1908. évi július hó 6-ik napján.

Graffius, kir. törvényszéki bír.

Mindenki érdeke,

hogy cipőszükségletének beszerzése előtt dusan felszerelt

cipő-üzletemet

megtekintse, a mely Szántó Ferenc elismert szak-képzetségű üzletvezető közreműködése mellett **nagy forgalom és kevés haszon** elvekkel bármily kényes igényeket is kielégíteni képes.

Megrendeléseket megfelelő személyzetemmel a leggyorsabban és pontosan, teljes felelősség mellett elintézek.

A mélyen tisztelt közönség legjobb kiszolgálására törekszem s éppen ezért számos látogatást kérve, vagyok teljes tisztelettel:

Zengliczky Károly
Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 1. szám.

Használt, de jó karban levő

KERÉKPÁROK

nálam leszállított áron kaphatók és új kerékpárokat is, bármily gyártmányt, rendelék. Mindenféle kerékpár alkatrészt raktáron tartok. **KELEMEN LAJOS,** épület- és mulakato Székelyudvarhelyt, Petőfi-utca 20. sz.

Kocsik

kiváló minőségben, mérsékelt áron mindig kaphatók **Albert Péter** kovácsmesternél Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 52. sz. alatt. — Használt kocsikat javít és becserél.

Nyári mulatságokra

meghívók

ugyszintén csinos kiállítású

névjegyek is

BETEGH PÁL

könyvnyomtató-intézetében Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám alatt rendelhetők.

A boldogságnak

egyik lényeges járuléka — a kényelmes cipő! A n. é. közönség szives figyelmét

kromos talpu férfi tennis cipőinkre

van szerencsénk felhívni.

Ajánlunk továbbá mindenféle vászon- és brunnel-, valamint kényelmes, széles talpu Amerikai fekete és barna sevro-cipőket, melyekből dus raktárt rendeztünk be.

Nagy választék van nálunk mindennemű és színű gyermekcipőkből, ugyszintén cipőkrémek, fűzők, cipősámfák, esatok és gummisarkokból. — Nem áruink olcsósága a fő, hanem az a megtakarítás, melyet a minőségük jelent.

Kész szolgálattal:

Orbán, Nagy és Tamás, cipészüzlete, Székelyudvarhely, (Kossuth-utca Flórián-ház)